

De geschiedenis van het volkslied: Het Wilhelmus

Het Nederlandse volkslied

Het Nederlandse volkslied omschrijft hoe Willem Van Oranje vocht voor het Nederlandse volk.

Willem van Oranje werd aan het begin van de tachtigjarige oorlog het symbool van de strijd tegen Spanje. Oranje besepte dat hij niet alleen met wapens hoefde te vechten. Hij kon ook het woord gebruiken. Misschien deed hij dat zelfs liever, want hij was niet zo militair aangelegd.

Oranje kende nauwelijks een woord Nederlands, maar hij had een goed oog voor talentvolle schrijvers. Het regende liedjes, spotprenten en venijnige pamfletten. Een anoniem liedje uit die tijd vatte de rebelse sfeer goed samen:

‘Bisschoppen en prelaten acht men nu niet meer, Noch de paus met zijn valse leer’

En min of meer vanuit het niets was er ook een ander liedje: Wilhelmus van Nassauwe Ben ick van Duytschen bloed Den vaderland getrouwe Blijf ick tot in den dood’... Een lied dat de toewijding van Willem van Oranje aan de zaak van de Nederlandse opstandelingen beschreef. Ook al stond de zaak er door het grove geweld van de Spaanse troepen slecht voor ‘Oorlof mijn arme schapen, Die zijt in groter nood, Uw herder zal niet slapen, al zijt gij nu verstooit’ Het lied was een momentopname. De opstand tegen de Spanjaarden was bijna doodgebloed.

In 1569 heerste Alva met straffe hand, en Oranje was zo goed als bankroet, en vertoefde als balling in Duitsland. Het lied ‘Wilhelmus van Nassauwe’ vond desondanks zijn weg naar de harten van de opstandelingen. Liederden hielden het moreel hoog, en dat gold voor het Wilhelmus wel in het bijzonder. Al in 1573 meldt een ooggetuige dat ‘er in alle windstreken tot lof en eer van de prins een liedje werd gezongen,’. Dit liedje moet wel het Wilhelmus zijn. De Spanjaarden moeten gek zijn geworden van het deuntje. Tijdens de Spaanse belegering van Haarlem wordt er van een jongen die op de stadsmuur het Wilhelmus zit te zingen een been af geschoten. Het maakte het lied alleen maar nog populairder.

Kort na afloop van de Tachtigjarige Oorlog merkte iemand op dat het lied ‘gedurende de oorlog meer voordeel heeft gedaan dan 10.000 soldaten’. Zou het liedje het Wilhelmus de Tachtigjarige Oorlog beslist kunnen hebben? Daar was duidelijk meer voor nodig. Maar als het lied een rol speelde dan was dat precies wat Willem van Oranje beoogde. Want dat het lied een sterk staaltje propaganda was, waar hij zelf de opdrachtgever van is geweest, lijkt erg aannemelijk. Maar wie schreef het lied? Er wordt door onderzoekers al meer dan een eeuw naar de dichter gezocht. We zullen het waarschijnlijk nooit weten. Het meest vitale lied uit de Nederlandse geschiedenis, is anoniem en daarmee misschien des te meer van alle Nederlanders. In 1932 werd het Wilhelmus het officiële Nederlandse volkslied.